

JULI

Aan het begin van de zomerperiode was het RIVM op zoek naar een manier van communiceren met meer rust, die passend is bij een laag aantal besmettingen. Het RIVM heeft besloten de updates over de besmetting cijfers niet meer dagelijks maar wekelijks te publiceren vanaf 1 juli. De corona dagstart is in de zomer afgeschaald van 3 naar 2 keer per week en het triage loket (telefoonlijn voor externe aanbieders) is afgeschaald. Het NKC ging in de zomerperiode afschalen en er was tussen 10 en 23 juli geen interactie met het NKC. Bij VWS werd DG Covid gevormd inclusief communicatie. Ondertussen was het werk bij het RIVM nog wel in dezelfde hoedanigheid, onder andere door de toenemende kritiek op het instituut.

Om collega's uit het crisiscommunicatieteam te helpen de drukke periode (Q1 en Q2 2020) te verwerken, zijn een drietal reflectiebijeenkomsten georganiseerd onder leiding van adviesbureau Reputatiegroep. Deze sessies hebben inzicht en enkele wijze lessen opgeleverd.

Het RIVM wil transparant communiceren waar het instituut zich mee bezig houdt. Het social media team van het RIVM is in juli begonnen met een nieuwe strategie "Achter de schermen bij het RIVM". Door middel van stories op Instagram krijgt het RIVM meer een menselijk gezicht.

De zomerperiode zorgde ervoor dat Nederlanders veel bezig waren met op vakantie gaan, een belangrijk onderwerp was dan ook het reizen. Het RIVM gaf het advies dat een temperatuurcheck op het vliegveld niet nodig was en dat mondkapjes in vliegtuigen van belang zijn als de 1,5 meter niet gewaarborgd kan worden. Op social media waren er veel vragen over welke landen mogelijk waren om te bezoeken. Buitenlandse zaken stelde reisadviezen op met input van het RIVM. Er werd voor sommige landen ook naar specifieke regio's gekeken. Voor sommige besluiten heerste er bij het publiek veel onbegrip. Vakantiegeers hadden het idee dat er niet zoveel aan de hand was in oranje landen stelden de media. Daarnaast had het publiek het idee dat het aanpassen van reisadviezen willekeurig was

Op 11 juli hebben 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e een interview gegeven in de Volkskrant. De insteek van het interview was hoe kunnen we er voor zorgen dat mensen het gedrag blijven volhouden. Dit interview heeft plaatsgevonden zonder afstemming met persvoorlichting en de uitkomst was niet helemaal zoals gewenst.

Halverwege juli heeft Nieuwsuur drie uitzendingen uitgezonden over hun onderzoek naar de coronarichtlijnen in de ouderenzorg. In de [uitzending van 15 juli](#) werd genoemd dat medewerkers en bestuurders in verpleeg- en thuiszorgsector vinden dat zij in de coronacrisis in onveilige situaties zijn gebracht. De belangrijkste reden waren de RIVM-richtlijnen over de mondkapjes. In [de tweede uitzending op 16 juli](#) communiceert Nieuwsuur dat enkele belangrijke RIVM-richtlijnen voor medewerkers in de ouderenzorg een magere wetenschappelijke onderbouwing hebben. Het gaat om de onderbouwing van de richtlijn over het gebruik van mondkapjes. Volgens Nieuwsuur wilden veel medewerkers in de ouderenzorg mondkapjes dragen om te voorkomen dat zij ouderen zouden besmetten. De RIVM-richtlijnen raadde het gebruik van mondkapjes juist af. Op 17 juli was [de laatste uitzending](#) van Nieuwsuur over de rol van de politiek omtrent het probleem. Het ministerie had volgens Nieuwsuur inspraak op de richtlijnen, terwijl deze alleen op de wetenschap vanuit het RIVM gebaseerd had mogen worden. Het RIVM heeft gereageerd graag in gesprek te gaan met alle betrokken partijen om te evalueren en inzichten mee te nemen in de voorbereidingen op de tweede golf. Dit gesprek zou plaats vinden buiten de media.

In het hele land ontstond in juli de trend van meer sociale ontmoeting, meer genieten wat betekende dat Nederlanders zich minder hielden aan de maatregelen. Er is bijvoorbeeld door een feest in een café in Hillegom is er een cluster ontstaan van 100 besmettingen. Daarnaast waren er grote clusters te zien in Rotterdam, Amsterdam en Goes. Naast de regionale clusters konden de GGD's ook veel clusters met nieuwe besmettingen herleiden naar jongerenfeesten (bijvoorbeeld illegale viaductfeesten). Deze trend was ook te zien in andere landen die versoepeld waren, zoals Lissabon. Uit onderzoek van de gedragsunit is gebleken dat de communicatie over de maatregelen niet aan slaat bij jongeren. Het gedragsunit heeft een nota gestuurd naar het VWS met het advies om een jongeren campagne te lanceren. In het interview met 5.1.2e bij het Parool (25 juli) is de conclusie gemaakt dat het RIVM deze jongeren campagne zou opzetten. Echter lag deze verantwoordelijkheid bij het VWS. Er was in juli nog veel druk op de zorg. Het reproductiegetal stond op 27 juli op 1.27.

Eind juli ontstond er een publieke discussie over het nut van het gebruik van mondkapjes in publieke ruimtes. In verschillende landen was het dragen van mondkapjes in publieke ruimtes verplicht, maar in Nederland was dit alleen in het openbare vervoer. Op 24 juli was er wetenschappelijk bewijs dat mondkapjes wel effect hadden. Het literatuuronderzoek van de gedragsunit zegt dat mondkapjes wel helpen om afstand te houden. Op 25 juli stond op teletekst dat een mondkapje zou leiden tot meer afstand. Op social media kwam er veel kritiek op het RIVM en haalde de uitspraak de geloofwaardigheid van het RIVM onderuit. Op 29 juli heeft 5.1.2e gesproken op de persconferentie en hield hierbij voet bij stuk dat mondkapjes geen effect hadden. Tijdens deze discussie spraken de OMT-leden niet vanuit een gemeenschappelijke basis, op social media deden de verschillende leden uitspraken die niet in lijn waren met elkaar. Het publiek was zich in deze maand aan het voorbereiden dat mondkapjes verplicht zouden worden in openbare ruimtes.

01-07-2021: Start weekcijfers update in plaats van dagelijkse cijfers

05-07-2021: Interview 5.1.2e NRC

11-07-2021: Interview met 5.1.2e en 5.1.2e in Volkskrant

22-07-2021: Boerenprotest Bilthoven RIVM over veevoermaatregel

24-07-2021: Viruswaanzin kortgeding over afschrappen coronamaatregelen verloren

29-07-2021: Persconferentie OMT, 5.1.2e over mondkapjes

30-07-2021: Animatie gedeeld over ventilatie op social media

Overige aantekeningen (niet uitgewerkt):

- Advies op voedsel/ slachterij
- Bericht over vaccin Oxford
- 5.1.2e op1 Aeresolen
- 20 juli eerste bericht over vaccinatie
- Storing database gegevens kwijt kinderen/zorgverleners
- 6 juli: Aanpassing formulering "wat is besmettelijk" . Meer klachten 1 op 1 resulteert aan besmettelijkheid, klachten ook meer divers (LCI richtlijn al wel bijgesteld).
- 7 juli: Testbereidheid niet opgenomen in nieuwsbericht (testbereidheid van 28 naar 12 %)
- Social media: Halverwege juli kwamen er veel vragen over herbesmettingen
- Aanpassing website: Uit de huidige aanpak is een alinea verwijderd over social distancing "we smeren de ziekte uit over langere periode". 5.1.2e had hieruit geconcludeerd dat geleidelijk verspreiden als strategie werd ingezet.
- Mondkapjes: Patroon VWS discussie of RIVM dit moest plaatsen op website.

AUGUSTUS

Begin augustus ging er een nepbrief rond waarin kinderen zonder toestemming gevaccineerd zouden worden op scholen. Op 5 augustus heeft het RIVM op [Twitter](#) en Facebook gedeeld dat deze brief niet afkomstig is van het RIVM, daarnaast is de informatie toegevoegd dat wettelijk is vastgelegd in Nederland dat vaccineren een medische handeling is waar toestemming van de ouders nodig is (zelfs als het kind 12 jaar en ouder is).

Op 6 augustus was er weer een persconferentie van Mark Rutte, sinds de laatste van 3 juni. Tijdens de persconferentie werd bekend gemaakt dat horecagelegenheden naam en contactgegevens moeten noteren van bezoekers. Daarnaast richt de premier zich expliciet op jongeren, die volgens hem vaak geen afstand houden. Verder geeft het kabinet de burgemeesters ruimte om op te treden, zo kunnen ze bijvoorbeeld bepalen dat horeca uiterlijk 12 uur dicht gaat, of dat er geen supporters mogen komen bij voetbalwedstrijden. Tot slot wordt dat er een teststraat komt op Schiphol en de GGD reizigers gaat controleren of ze wel in quarantaine gaan.

Bij de GGD is er echter sinds begin augustus te weinig capaciteit. Door de grote aantal besmettingen in Rotterdam en Amsterdam kon de GGD contacten van corona besmette personen niet meer nabellen. Ook landelijk liepen de GGD's tegen de grenzen van hun capaciteit aan. Hierdoor hadden het RIVM en GGD geen beeld van de bron en contacten. De teststraat op Schiphol is op 13 augustus geopend. Op 26 augustus zijn er in totaal 7255 reizigers getest, dit is een klein deel van de tienduizenden Nederlanders die in de afgelopen weken zijn teruggekeerd uit risicogebieden. Een groot deel van de reizigers slaat de test over.

In augustus is het RED team opgericht, dit is een groep experts wat reflecteert op de maatregelen en standpunten van de overheid en het RIVM. Het team staat los van de overheid en politiek en is volledig zelfstandig. Op 10 augustus schrijft [het RED team een brandbrief](#) naar de Tweede Kamer: het onduidelijke coronabeleid kabinet maakt dat meer mensen de regels negeren. In de brief wordt genoemd dat de communicatie rondom het coronavirus onduidelijk en tegenstrijdig is, met als voorbeelden de anderhalve meter afstand die op de meeste plekken geldt maar niet in de luchtvaart. Daarnaast heeft het RED Team ook kritiek op het dragen van mondkapjes. Die zijn verplicht in het OV, luchtvaart en in Amsterdam en Rotterdam op de drukke plekken, terwijl door het OMT nog steeds gesproken wordt over schijnveiligheid. Naast de brandbrief spreekt het RED team zorgen uit over dat de zorg nog niet klaar is voor een tweede piek en geven ze het advies om scholen te openen per regio.

Op 11 augustus vertelde **5.1.2e** tijdens de technische briefing dat er een verzoek ligt bij het OMT om een uitspraak te doen over de duur van de quarantaine. Op 18 augustus is verplichte quarantaine verkort van 14 naar 10 dagen. Het RIVM heeft vraag en antwoorden over de quarantaine duur toegevoegd op de website. Hierover zijn extra vraag en antwoorden toegevoegd op de website. Een voorbeeld hiervan is 'Waarom is de quarantaineperiode ingekort van 14 naar 10 dagen? Samenvatting antwoord: Uit de nieuwste gegevens van het Nederlandse bron- en contactonderzoek blijkt dat inkorten van de quarantaineperiode veilig is. Van alle contacten van een besmette patiënt die later zelf ziek werden kreeg 99% COVID-19 klachten binnen 10 dagen na het laatste risicovolle contact.

Halverwege augustus is er kritiek op het advies van het RIVM dat gebouwen zich moeten voldoen aan het bouwbesluit voor de ventilatie. In de uitzending van Nieuwsuur op 17 augustus wordt gezegd dat experts het RIVM advies in twijfel trekken. Volgens experts is het bouwbesluit niet gericht op het voorkomen van verspreiding van infectieziekten. Daarnaast is er onvoldoende duidelijk over ventilatie op scholen.

Op 24 augustus zijn absurde beschuldigingen richting 5.1.2e de wereld in gebracht door o.a. complotdenker 5.1.2e De lijn was al dat 5.1.2e minder in de media zichtbaar zou zijn, deze lijn is vanwege deze beschuldigingen doorgepakt. De website van de actiegroep Viruswaarheid.com, voorheen Viruswaanin was doorgelinkt naar de officiële website van het RIVM. Viruswaarheid was niet te spreken over deze actie en dacht dat het RIVM dit had gedaan, het is echter een onbekende geweest.

Eind augustus waren er beelden op SBS Shownieuws laten zien van de bruiloft van minister Grapperhaus waar geen anderhalve meter afstand werd gehouden door de mensen. Op 27 augustus geeft hij een verklaring en zegt spijt te hebben van het overtreden van de coronaregels bij het huwelijk. Hierna was minister Grapperhaus ook minder in beeld, dit zou ook kunnen komen doordat de handhaving en aanpak van nationaal naar regionaal is gegaan. Het werd afgeraden om naar Amsterdam en Rotterdam te gaan, daarnaast was het in deze steden ook verplicht om in de winkelstraten mondkapjes te halen. Het RIVM adviseerde vooral om drukke plekken te mijden dus ook buiten Rotterdam en Amsterdam.

06-08-2021: Persconferentie

11-08-2021: Technische briefing 5.1.2e

18-08-2021: Quarantaine tijd verkort van 14 naar 10 dagen

Overig niet uitgewerkt:

- NRC artikel in welke mate wordt het RIVM politiek beïnvloedt.
- Overwegen alternatieve strategie: ouderen afschermen, jongeren doorgaan
- Brandbrief van artsen: negatieve effecten van het corona beleid
- Aanpak bestrijding van het coronavirus kwam een tekort in achterstandswijken.
- Vaccinatie kwamen de eerste foto's over het Russische vaccin

SEPTEMBER

Het NKC is na de zomer weer opgestart. Op 1 september was er weer een nieuwe persconferentie over de maatregelen. Er werd niet versoepeld. De veiligheid regio's kregen een belangrijke rol in de bestrijding. Per regio werd bepaald hoe groot het besmettingsrisico was, hierbij kende het systeem drie trappen (waakzaam, zorgelijk en ernstig). Het kabinet neemt het advies van het OMT om in verpleeghuizen met corona besmettingen het personeel en bewoners wekelijks te testen. De hoop werd uitgesproken door minister de Jonge over dat er volgend jaar een vaccin zou zijn.

Binnen de afdeling C&D (Communicatie en Duurzame informatie) van het RIVM heeft in september een reorganisatie plaats gevonden. Hier hebben collega's een andere baan gekregen midden in de hectiek van de corona communicatie. In september is er ook een communicatie team gestart op het dossier Vaccinatie, hier zijn twee collega's van het LCI aangehaakt om mee te denken voor de campagne vaccinatie. In september werkte het ministerie van VWS aan een nieuwe communicatiestrategie die jongeren beter kan bereiken. Een overweging hierin zijn influencers, mensen die invloed hebben omdat ze honderdduizenden volgers op social media hebben die juist die personen bereikt die de overheid zo moeilijk bereikt.

Door de heropening van het onderwijs in september waren leerkrachten bang voor besmettingen. In deze periode waren de wachttijden voor teststraten erg lang. Op 11 september besluit het kabinet dat een deel van de zorg en onderwijs personeel voorrang krijgt om te testen. Sinds 18 september moeten ook is het 'snotneusbeleid' aangepast, kinderen onder de 13 jaar met milde klachten zoals een snotneus en keelpijn mogen gewoon naar school. Er hoeft past getest te worden bij klachten van koorts en benauwdheid. Het nieuws valt bij de scholen wisselend, er heerste verwarring dat leerlingen eerst thuis moesten en nu zelfs met klachten naar school mogen. De nieuwe regels omtrent testen bij kinderen en onderwijspersoneel zijn geplaatst op de website van het RIVM onder de pagina Vraag en Antwoord.

Op 17 september heeft Follow the Money een artikel gepubliceerd over grote testlabs in Duitsland. De vereniging van arts microbiologen wilden volgens het artikel de testlabs niet gebruiken en de bestaande labstructuur in Nederland gebruiken. Ze wilden het liefst dat een arts de uitslagen bleef beoordelen en dat Nederland niet overging op grote kale uitslagen. Uiteindelijk is dit in september wel gebeurd.

Nieuwsuur heeft een onderzoek gestart naar de schaarste over mondkapjes bij de medewerkers van ouderenzorg. Volgens Nieuwsuur heeft het RIVM de richtlijn op 17 augustus stilzwijgend ingetrokken en mondkapjes zijn sindsdien noodzakelijk, terwijl de overheid in de maanden daarvoor veronderstelde dat het inzetten van beschermingsmiddelen voor personeel in de ouderenzorg niet nodig was. Op 18 september reageert het RIVM met het volgende: "Het instituut reageert op een onderzoek van Nieuwsuur. In de begindagen van de uitbraak kregen medewerkers in de ouderenzorg te horen dat ze geen mondkapje hoefden te dragen wanneer ze kort bij ouderen in de buurt waren, bijvoorbeeld om snel even iets te pakken of te geven. Het risico dat ze iemand zo zouden besmetten of zelf het virus zouden oplopen bij "vluchtig contact" was vermoedelijk klein, was de gedachte erachter. Daarnaast speelde mee dat beschermingsmiddelen toen schaars waren".

Op 22 september zijn er een aantal bekende Nederlanders zoals 5.1.2e op Instagram een actie begonnen tegen het coronabeleid van de regering onder de hashtag #ikdoenietmeermee. Een dag later is door de BN'ers de video van internet afgehaald.

De regionale aanpak werd op 17 september doorgevoerd, vanwege de hoge besmettingen in 6 regio's in het westen moest de horeca daar 1 uur 's nachts sluiten. In de rest van Nederland was het wel mogelijk om tot later te blijven. Uiteindelijk was er op 28 september weer een nieuwe persconferentie. De ernstige situatie in de grote steden ging voor het hele land gelden, vanwege de cijfers moest de horeca door het hele land om 22.00 sluiten. Daarnaast wordt geadviseerd om zo min mogelijk te reizen en zoveel mogelijk thuis te werken. Als extra werd toegevoegd als advies om in winkels mondkapjes te dragen in de steden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag. Op 30 september wordt de mondkapjes discussie vervolgd door het OMT.

06-09-2021: Interview NOS 5.1.2e
Of er een tweede golf komt hebben we zelf in de hand"

09-09-2021: Live sessie corona virus

12-09-2021: Interview AD 5.1.2e
Oplaaierend virus vraagt om nieuwe ingrepen

Overig niet uitgewerkt:

- 4 september: Q-koorts en COVID (Hugo de Jonghe)
- 6 september: interview NOS 5.1.2e
- 9 september: onderbreken studie Astrazeneca
- 16 september: coronadashboard update met nieuwe informatie
- Testcapaciteit